

МЕЋУПРЕСУДА*

Апстракт

Реформа парничне процедуре Републике Србије, започета доношењем Закона о парничном поступку 2004. г. донела је одређене промене и у погледу врста пресуда. Једна од новина у том домену тиче се међупресуде, коју парнични суд може да донесе у неколико различитих ситуација и под различитим условима, тако да у савременом српском парничном поступку постоји неколико врста међупресуде.

Кључне речи: пресуда, међупресуда, врсте међупресуде

1. Међупресуда је посебна врста пресуде коју, према одредбама Закона о парничном поступку Републике Србије¹ парнични суд доноси у неколико различитих ситуација. Између ситуација и међупресуда којима се одлучује у парничном поступку постоје извесне разлике, тако да у српском парничном поступку постоји, фактички, неколико врста међупресуде с обзиром на услове, разлоге, циљеве и фазе поступка у којима се оне доносе. Та околност представља повод да се анализирају ситуације у којима суд одлучује међупресудом и укаже на разлике које постоје између појединих врста међупресуде.

2. Први тип међупресуде изричито је регулисан у одредби чл. 335. ЗПП.² То је она пресуда коју доноси првостепени парнични суд по

* Овај рад представља резултат истраживања на пројекту „Приступ првосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије“, бр. 149043Д, који финансира Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије.

¹ Сл. гласник РС, бр. 125/04

² Одредба из чл. 335. ЗПП о међупресуди идентична је са одредбом чл. 330. Закона о парничном поступку из 1976.г. одн. чл. 319. Закона о парничном поступку из 1956.г. Међупресуду је, по узору на аустријско процесно право, познавао и Законик о грађанском судском поступку Краљевине Југославије из 1929.г. О међупресуди у упоредном процесном праву детаљно: Познић, Б. – Међупресуда, Књига о грађанском судском

службеној дужности и из разлога целисходности кад су у једној парници спорни основ и висина тужбеног захтева. Ако је тужени оспорио основаност тужбеног захтева тако што је оспорио и правни основ тужбеног захтева и висину износа тужбеног захтева, а у погледу основа је правна ствар сазрела за одлучивање, суд може, из разлога целисходности, да сам одлучи да донесе међупресуду и да њоме одлучи само о основу тужбеног захтева. Пошто донесе међупресуду, суд ће застати са поступком док не истекне рок за изјављивање правног лека или док другогостепени суд, уколико је изјављена жалба, не одлучи о правном леку. Тек кад међупресуда, којом је одлучено о постојању правног основа, постане правноснажна, првостепени суд, у наставку поступка, приступа утврђивању висине спорног износа тужиочевог захтева и коначно одлучује о основаности тужиочевог тужбеног захтева. У даљем току поступка, пошто је правни основ тужбеног захтева неспоран, јер је његово постојање утврђено на ауторитативан начин, суд извиђа чињенице које се односе на висину истакнутог захтева и, кад ствар сазри за одлучивање, доноси коначну пресуду.

3. Међупресуда из одредбе чл. 335. ЗПП је врста пресуде која се у првостепеном поступку, по правилу, може донети поводом кондемпнаторне тужбе одн. противтужбе. Поред тога, према опште прихваћеном мишљењу у домаћој процесној литератури и судској пракси, она се може донети и у појединим парницама³ у којима је истакнут захтев за преиначење правне ситуације.⁴ Парнични суд може донети међупресуду уколико утврди да постоји преображајно право одн. право на правну промену чије постојање представља услов да суд изрекне тражену правну промену одређене врсте.

Међупресуда се не може донети ако је тужени или само оспорио основ или је само оспорио износ захтева. Уколико је тужени оспорио само износ истакнутог захтева, нема услова за доношење међупресуде јер се сматра да тужени признаје постојање правног основа тужбеног захтева и да је он неспоран.⁵

4. У парницама у којима је оспорена основаност тужбеног захтева тако што су оспорени и основ и износ захтева, оправдано је и целисходно

поступку, Први том, Парнични поступак, Правни живот, 1989, стр. 181; Салма, М. – Међупресуда, Зборник „Право и културне разлике“, Копаоничка школа природног права, Правни живот, 12/04, стр. 159.

3 Нпр. у парници у којој тужилац захтева смањење уговорне казне.

4 У том смислу: Познић, Б. – *op.cit.*; Јухарт, Ј. – *Civilno procesno pravo FLR Jugoslavije*, Ljubljana, 1961, стр. 426; Живановић, М. – Међупресуда, Бања Лука, 2002, стр. 20.

5 Видети: Јухарт, Ј. – *op.cit.*, стр. 426.

ИЗГРАДЊА ПРАВНОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

доношење међупресуде јер се у поступку избегава непотребно и сувишно доказивање чињеница које се односе на висину спорног потраживања уколико се коначно испостави да тужилац није имао прави основ и да је због тога његов захтев био неоснован.

У парницама у којима је истакнут захтев за осуду на чинидбу и у којој су спорни и основ и висина тужбеног захтева, суд има задатак да најпре утврди постојање основа тужиоцевог захтева, а да потом, путем доказивања, утврђује постојање оних спорних чињеница које се односе на висину спорног износа потраживања. Иста је ситуација и у парницама у којима је спорно право на правну промену и висина самог захтева. У том случају суд има задатак да најпре одлучи о основу, као „о квалитативном делу тужбеног захтева“,⁶ а да потом одлучује и о обиму, као „квантитативном делу тужбеног захтева.“⁷

Ако би првостепени суд, у ситуацији кад су спорни правни основ и висина захтева, донео коначну пресуду и накнадно се, пошто је и био спроведен другостепени поступак, испостави и утврди да не постоји правни основ тужбеног захтева, то би, не само изазвало непотребно ангажовање суда у погледу извођења доказа који се односе на висину захтева и непотребно дуго трајање поступка, већ би и изазвало и повећање трошкова поступка. Из тог разлога, у парницама у којима су спорни и основ и висина тужбеног захтева, законодавац предвиђа могућност да суд, из разлога целисходности, може прво да одлучи о основу тужбеног захтева и да застане са поступком у коме би се расправљало, извиђало и одлучивало о износу тужбеног захтева. Доношењем међупресуде, којом одлучује само о основу тужбеног захтева, суд привремено одлаже извођење доказа који се односе на утврђивање висине спорног износа потраживања. Тек кад буде потпуно извесно да постоји право тужиоца и правни основ утуженог потраживања буде на ауторитативан начин утврђен, пошто међупресуда којом је одлучено о основу тужбеног захтева постане правноснажна, суд може да настави са извиђањем и одлучивањем о спорном износу потраживања.

5. О раздвајању поступка и одлучивању у две етапе, првостепени суд одлучује по службеној дужности јер је могућност доношења међупресуде инспирисана искључиво разлозима целисходности, а о томе

6 *Ibidem*.

7 У литератури се говори о раслојавању јединственог тужбеног захтева тј. на његово хоризонтално и вертикално раслојавање. Тако: Triva – Belajec – Dika – Грађанско парнично процесно право, Загреб, 1986, стр. 491.

искључиво одлучује суд јер тужилац није истакао захтев такве садржине. Сваки искусан судија најпре ће извидети и расправити питање о правном основу тужбеног захтева, да би, тек уколико закључи да он постоји, утврђивао чињенице и изводио доказе који се односе на висину истакнутог захтева. Могућност доношења међупресуде, по схватању законодавца, представља средство које омогућава да се, с једне стране, расчлани процесна грађа. С друге стране, међупресуда представља инструмент који омогућава да се донесе законита и правилна коначна пресуда.⁸

6. Кад суд закључи⁹ да прво треба да одлучује међупресудом у погледу основа тужбеног захтева, он ће, практично, одлучивати о постојању условљавајућег правног односа или права тј. о захтеву за утврђење који је пређутно садржан у захтеву за осуду на чинидбу одн. о праву на правну промену који је пређутно садржан у правопренаправном захтеву.¹⁰ Само ако је суд закључио да постоји право тужиоца да захтева осуду на чинидбу одн. одговарајућу правну промену, основано је затражена правна заштита. У том случају, пошто је закључак суда о постојању правног основа тужбеног захтева позитиван, суд ће о основаности тужбеног основа одлучити међупресудом, и до њене правноснажности застаће са поступком расправљања и извиђања о износу тужбеног захтева, а потом ће, после правноснажности међупресуде, одлучивати о висини захтева и о томе одлучити коначном пресудом. На тај начин наставак расправљања и извиђања по правноснажности међупресуде лишава и првостепени суд и странке опасности да ће читав труд око утврђивања висине износа тужбеног захтева бити узалудан и да ће, евентуално, непотребно бити изложене трошковима уколико је виши суд у поступку контроле законитости уврдио да тужиоцу не припада право да захтева одређену чинидбу.

7. Првостепени суд међупресудом одлучује о једном елементу тужбеног захтева – о основу тужбеног захтева.¹¹ Међупресудом се не одлучује о делу тужбеног захтева, као што је то случај са делимичном пресудом. Разлика између ова два типа пресуде је у њиховој процесној функцији иако је доношење обе врсте пресуда инспирисано разлозима целисходности и економности. Суд упавља поступком и суверено одлучује

⁸ Познић, Б. – *op.cit.* стр. 182.

⁹ У том случају није потребно да суд донесе посебно решење којим ће одлучити да раздвоји одлучивање о основу од питања о висини захтева.

¹⁰ Видети: Станковић, Г. – Грађанско процесно право, прва свеска, Парнично процесно право, Ниш, 2007, стр. 64.

¹¹ Међупресудом се не може одлучивати о елементима самог основа тужбеног захтева или о приговорима туженог који се тичу основа тужиоцевог захтева.

ИЗГРАДЊА ПРАВНОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

кад је поједино спорно питање сазрело за одлучивање. Делимичном пресудом суд одлучује коначно о једном од више кумулираних тужбених захтева или о делу тужбеног захтева, док међупресудом одлучује о једном елементу тужбеног захтева. Међупресуда, за разлику од делимичне пресуде, није коначна пресуда јер се њеним доношењем поступак за решавање спора коначно не завршава. Она само припрема терен за доношење коначне пресуде која се не може донети пре но што међупресуда постане правноснажна.¹²

8. Међупресуда коју суд доноси по службеној дужности представља изузетак од правила да суд одлучује о захтеву и у границама истакнутог захтева јер сам суд, из разлога целисходности, одлучује међупресудом само о основу тужбеног захтева¹³ иако тужилац у тужби није поставио изричит захтев да суд одлучи о основу његовог захтева и да о његовом захтеву одлучује у две етапе.

9. Међупресуда је одлука која има утврђујући карактер¹⁴ и то карактер позитивног утврђења о постојању правног основа тужбеног захтева. Њоме се утврђује постојање правног односа, који је од прејудисијелног значаја за одлучивање о основаности истакнутог тужбеног захтева.

Међупресуда се не може донети ако суд закључи да не постоји правни основ тужиоцевог захтева, иако то законом није изричито предвиђено, јер то несумњиво произлази из логике ствари.¹⁵ Ако суд утврди да правни основ тужбеног захтева не постоји, онда је очигледно да тужбени захтев није основан у целини и у таквој ситуацији суд не може донети међупресуду којом би одлучио да не постоји правни основ. Суд ће одмах донети коначну одлуку – и о основу и о висини захтева и одбити тужбени захтев као неоснован,¹⁶ без расправљања и извиђања о висини захтева.

12 Тако и: Салма, М. – *op.cit.* стр. 169.

13 Пошто се ради о питању које је пређутно садржано у тужиоцевом тужбеном захтеву, доношењем међупресуде суд не суди ни *ultra* ни *extra petitum*.

14 О диспозитиву међупресуде видети: Јухарт, Ј. – *op.cit.* стр. 427; Познић, Б. – *op.cit.* стр. 187; Видети и Одговор утврђен на седници Одељења за привредне спорове Вишег привредног суда у Београду, 11. јула 1995, наведен код: Радованов, А. – Парнични поступак, Закон о парничном поступку са судском праксом и напоменама, Intermex, Београд, 2006, стр. 314.

15 Видети одлуке Врховног суда Србије, Рев. 1537/99 и Гж. 2117/69 наведене код: Радованов, А. – *op.cit.* стр. 314.

16 Видети одлуку Вишег привредног суда у Београду, Пж. 440/81 наведену код: Радованов, А. – *op.cit.* стр. 314.

10. Међупресуда предвиђена одредбом чл. 335. ЗПП је самостална одлука против које је допуштена самостална жалба.¹⁷

Кад постане правноснажна, међупресуда, пре свега, производи дејство у конкретној парници у којој је одлучено о постојању правног основа оспореног тужбеног захтева.¹⁸ Кад међупресуда постане правноснажна, наставља се поступак да би се одлучило о висини спорног потраживања и у даљем току поступка, по природи ствари, не може се више расправљати о условљавајућем односу о коме је одлучено међупресудом.

Пошто се ради о правноснажној пресуди у којој је мериторно одлучено о постојању одређеног правног односа или права, међупресуда делује и изван парнице у којој је донесена, као и свака правноснажна пресуда декларативног типа.¹⁹

Међупресуда је одлука декларативног типа и из тог разлога она није подобна за принудно извршење.

11. Међупресуда предвиђена у одредби чл. 335. ЗПП представља специфичну врсту пресуде чије је постојање резултат настојања законодавца да омогући ефикасно, економично и целисходно решавање спора који је био повод парници уколико је првостепени суд закључио да је у погледу основа ствар сазрела за доношење одлуке. Доношењем међупресуде омогућава се поједностављење поступка у сложеним правним стварима и знатна уштеда судског рада и трошкова уколико међупресуда постане правноснажна.

12. Други тип међупресуде није изричито регулисан у ЗПП, за разлику од међупресуде из одредбе чл. 335. ЗПП, иако је самим законом регулисана ситуација у којој је могућно да суд донесе ову врсту међупресуду. Наиме, првостепени суд може да одлучи међупресудом и кад је у парници истакнут захтев за утврђење у току парнице²⁰ (међупредлог за утврђење или инцидентни захтев за утврђење).²¹

17 Међупресуда се може побјигати и предлогом за понављање поступка. Иако међупресуда није коначна или завршна одлука о истакнутом захтеву, поступак у коме се расправљало и одлучивало о основу је завршен и утврђено је да захтев има основ. Из тог разлога може се поновити поступак који је претходио међупресуди.

18 У судској пракси насталој у време важења југословенског ЗПП сматрало се да међупресуда узима само странке и суд у парници у којој је донета. Видети: Живановић, М. - *op.cit.* стр. 27.

19 Видети: Juhart, J. – *op.cit.* стр. 427; Triva – Belajec – Dika – *op.cit.* стр. 493.

20 О правној природи захтева за утврђење истакнутог у току парнице детаљно: Станковић, Г. – Грађанско процесно право, прва свеска, Парнично процесно право, Ниш, 2007, стр. 377.

21 ЗПП не познаје термин "међупредлог за утврђење", који је, као технички термин био коришћен у Закону о грађанском судском поступку Краљевине Југославије из 1929.г. У

ИЗГРАДЊА ПРАВНОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

У процесној литератури, која је настала у време важења оба југословенска ЗПП, постојала су различита схватања у погледу могућности доношења међупресуде поводом међупредлога за утврђење одн. прејудицијелног (инцидентног) захтева за утврђење.²² Наиме, било је мишљења да се о међупредлогу може донети само делимична пресуда,²³ да суд, иако доноси делимичну пресуду, суштински одлучује међупресудом²⁴ јер она својим садржајем условљава коначну пресуду, као и да суд о међупредлогу одлучује међупресудом.²⁵

13. Захтев за утврђење истакнут у току парнице, према одредби из чл. 189. ЗПП је парнична радња тужиоца којом он у току парнице, поред тужбеног захтева, истиче нови захтев за пресуду којим тражи да суд утврди да постоји или да не постоји правни однос или право од кога, у целости или делимично, зависи основаност тужбеног захтева уколико је тужени оспорио његову основаност у току парнице.²⁶

Често се догађа да тужилац, у тренутку подизања тужбе, не зна да ће тужени у току парнице оспорити постојање правног односа или права на коме тужилац заснива свој захтев за пресуду. Уколико тужени оспорава тужиоцу постојање права или правног односа пре парнице, а тужилац има интереса да се спор ове врсте дефинитивно ликвидира, он ће, још у тужби, поред захтева за осуду на чинидбу, истаћи и захтев за утврђење.

Кад тужилац у тужби истакне само захтев за осуду на чинидбу, јер није знао да постоји спор између њега и туженог око постојања правног односа или права, а тужени, у свом одговору на тужбу, оспори постојање правног односа или права на коме се тај захтев заснива, тужилац ће морати да доказује да тај правни однос или право постоји. Пошто се захтев за утврђење прећутно садржи у захтеву за осуду на чинидбу, суд ће испитивати да ли тај условљавајући однос или право, који су од прејудицијелног значаја за одлуку о тужбеном захтеву, постоје и о томе ће

савременој процесној литератури коришћени су, као синоними, и термини "инцидентни предлог за утврђење", "инцидентни захтев за утврђење", "прејудицијелни захтев за утврђење", "прејудицијелни предлог за утврђење", „међуутврђујући предлог“.

22 Видети: Познић, Б. – *op.cit.* стр. 182, Јухарт, Ј. – *op.cit.* стр. 260, Трива – Белажес – Дика – *op.cit.* стр. 493.

23 Нпр. Познић, Б. – *op.cit.* стр. 182.

24 Нпр. Трива – Белажес – Дика – *op.cit.* стр. 493.

25 Марковић, М. - Грађанско процесно право, књига прва, Парнични поступак, свеска друга, Парничне радње, Приштина, 1966, стр. 118. и 189, Живановић, М. – *op.cit.* стр. 29, Станковић, Г. – Грађанско процесно право, Београд, 2004, стр. 365.

26 Детаљно о томе: Станковић, Г. – Грађанско процесно право, прва свеска, Парнично процесно право, Ниш, 2007, стр. 376.

се изјаснити у пресуди, као о прејудицијелном питању, у образложењу одлуке. Одлука о прејудицијелном питању, садржана у образложењу пресуде, не може да постане правноснажна јер о томе суд није ауторитативно одлучивао, и зато спор око постојања или непостојања правног односа или права, и даље латентно постоји.

Да би омогућио да се настали спор око постојања правног односа или права дефинитивно реши, законодавац је предвидео могућност да тужилац, чим сазна за да су они оспорени, подигне захтев за утврђење у току парнице (или међупредлог за утврђење) и да овом својом новом парничном радњом у текућој парници истакне нови захтев за пресуду о коме ће суд ауторитативно одлучити.²⁷ Одлука коју суд доноси поводом захтева за пресуду који је садржан у захтеву за утврђење истакнутом у току парнице може да постане правноснажна и стекне снагу пресуђене ствари, тако да ће спор око постојања или непостојања неког правног односа или права бити дефинитивно и ауторитативно ликвидираан.

14. Кад је тужилац, пошто је тужени у парници оспорио основ и висину тужиоачевог тужбеног захтева, истакао нови захтев за пресуду у форми захтева за утврђење у току парнице, првостепени суд може, на предлог тужиоца, да о њему одлучује одвојено или истовремено кад одлучује о тужбеном захтеву.

15. Ако је извиђање и расправљање о тужбеном захтеву и захтеву за утврђење истакнутом у току парнице било одвојено, суд може, на предлог тужиоца, да донесе међупресуду и да њоме, најпре, одлучи о захтеву који је истакнут међупредлогом уколико је то целисходно, јер међупресуда, као посебна врста одлуке, може да убрза поступак и донесе уштеде у раду и парничним трошковима. Међупресудом коју доноси поводом захтева за утврђење истакнутог у току парнице суд, на тражење тужиоца, одлучује о једном правном односу од кога зависи доношење одлуке о основаности одлуке о тужбеном захтеву.

16. Уколико суд закључи да о захтеву за утврђење истакнутом у току парнице не треба да одлучује међупресудом, суд ће о новом захтеву за пресуду одлучити коначном пресудом истовремено кад доноси одлуку о тужбеном захтеву. Суд ће тада у диспозитив коначне пресуде унети и одлуку којом је утврдио постојање условљавајућег односа који је био истакнут захтевом за пресуду у току парнице.

27 О разликама између тужбе, преиначења тужбе и захтева за утврђење истакнутог у току парнице видети: Станковић, Г. – Грађанско процесно право, прва свеска, Парнично процесно право, Ниш, 2007, стр. 377.

17. Међупресуда коју суд доноси по захтеву који је садржан у међупредлогу за утврђење разликује се од пресуде коју суд доноси по сопственој иницијативи и по службеној дужности.

Кад одлучује међупресудом о захтеву за утврђење који је истакнут у току парнице (одн. о међупредлогу за утврђење), суд одлучује о новом захтеву за пресуду и на тражење тужиоца; кад доноси међупресуду из разлога целисходности, он одлучује о правном основу тужбеног захтева иако странка није изричито захтевала да суд такву одлуку донесе. Поводом захтева за утврђење који је, као нови захтев за пресуду истакнут у току парнице, суд одлучује о постојању или непостојању условљавајућег односа и та међупресуда има прејудисијелни карактер у односу на одлуку којом се мериторно одлучује о основаности тужбеног захтева. Међупресуда коју суд доноси по сопственој иницијативи представља одлуку о основаности правног основа тужбеног захтева која има прејудисијелни значај за одлуку о основаности висине износа тужбеног захтева. Кад суд сам одлучи да донесе међупресуду, он одлучује о нечему што тужилац није захтевао у тужбеном захтеву да би смањео трошкове и олакшао доношење коначне одлуке, док приликом одлучивања о захтеву за утврђење суд одлучује о новом захтеву за пресуду истакнутом у току парнице.

18. Трећа врста међупресуде је она коју доноси другостепени суд. Ова врста међупресуде, предвиђена одредбом чл. 373. ст. 2. ЗПП, представља ново законско решење у парничном поступку које је инспирисано досадашњом судском праксом.

Међупресуду, по правилу, доноси првостепени суд. Међутим, у инстанционом поступку, и другостепени суд може да донесе једну врсту међупресуде, тако да поред првостепене међупресуде постоји и другостепена међупресуда.

19. У југословенској литератури је доста дуго било спорно питање да ли другостепени суд може донети међупресуду. У том погледу постојала су раније различита схватања.²⁸ Дилеме око могућности доношења међупресуде у другостепеном поступку у парничном поступку Републике Србије више не постоје јер је ЗПП (2004) нормативно регулисао ситуацију кад другостепени суд може да донесе међупресуду иако ову одлуку инстанционог суда није изричито назвао другостепеном међупресудом.

28 Познић, Б. – *op.cit.* стр. 188; Јухарт, Ј. – *op.cit.* стр. 428; Zuglia, S. – *Gradanskoj parnični postupak FNRJ, Zagreb, 1957*, стр. 452; Zuglia – Triva – *Komentar Zakona o parničnom postupku, Zagreb, 1957*, стр. 117; Живановић, М. – *op.cit.* стр. 34.

20. Другостепени суд може да одлучи међупресудом приликом испитивања основаности жалбе у материјалноправном домену.

Кад другостепени суд у поступку по жалби на првостепену пресуду нађе да је првостепени суд побијаном одлуком правилно одлучио у погледу основа тужбеног захтева али да није правилно одлучио у погледу износа тужбеног захтева, јер је погрешно пресудио у погледу висине досуђеног износа, он може укинути првостепену пресуду само у погледу износа тужбеног захтева, а потврдити је у погледу основа тужбеног захтева. У том случају другостепени суд је одлучио само о једном елементу тужбеног захтева – о правном основу тужбеног захтева и то правно питање је сада неспорно јер је одлука о условљавајућем односу постала правноснажна. Делимичним укидањем побијане пресуде само у погледу износа тужбеног захтева, другостепени суд својом одлуком креира међупресуду јер фактички утврђује да је донесена пресуда основана само у погледу самог основа тужбеног захтева. Потврђивањем првостепене пресуде у погледу основа тужбеног захтева, инстанциони суд по изричитом законском наређењу, претвара (кондемпнаторну) пресуду у правноснажну другостепену међупресуду, док правну ствар у погледу одлучивања о висини износа враћа на поновно суђење.

У поновљеном поступку пред првостепеним судом, првостепени суд је везан за одлуку другостепеног суда којом је одлучено о основу тужбеног захтева. Првостепени суд ће у поновљеном поступку поново спровести извиђање о околностима од којих зависи одлука о висини тужбеног захтева и поново ће одлучивати само у погледу износа тужбеног захтева.

21. Очигледно је да је и доношење међупресуде у другостепеном поступку мотивисано у одређеној мери принципом економичности јер се њоме на несумњив и ауторитативан начин утврђује постојање тужиоачевог права, а првостепеном суду препушта да правилно одмери обим дуговане чинидбе. Доношењем међупресуде, другостепени суд може, посредно, да утиче и на понашање самих парничара који, у поновљеном поступку, могу да ликвидирају спор склапањем судског поравнања.

22. И поред тога што је међупресуда израз принципа економичности, у пракси се може догодити да њено доношење изазове не само дуже трајање парнице, већ и повећање трошкова поступка.²⁹

²⁹ То је, вероватно, и био разлог што савремено парнично процесно право Републике Босне и Херцеговине, у оба њена ентитета, не познаје више институт међупресуде, као ни институт делимичне пресуде. По схватању редактора који су координирано радили на

ИЗГРАДЊА ПРАВНОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Уколико међупресуду укине другостепени суд, могућно је да у поновљеном поступку накнадно дође до расправљања о чињеницама које су од значаја за одлучивање о основаности тужбеног захтева и да се, из тог разлога, поступак знатно одужи или да суд, после поновног расправљања и извиђања, евентуално дође до закључка да је тужбени захтев неоснован. У том случају, тужилац ће бити дужан да сноси знатно веће трошкове поступка.

С друге стране, пошто међупресуда постане правноснажна, могућно је да суд, приликом утврђивања висине износа потраживања које припада тужиоцу, утврди да му припада незнатан износ одн. количина. Из тог разлога, може се испоставити да одлука о доношењу међупресуде није била целисисходна мера управљања поступком.

Уколико је, после правноснажности међупресуде у наставку парнице тужилац успео и буде му досуђен висок новчани износ са припадајућом каматом или је преиначио тужбу у објективном смислу и повисио износ захтева или је додао нови захтев по истом основу,³⁰ накнада парничних трошкова коју тужиоцу дугује тужени биће знатно већа, кад је вредност предмета спора била велика, јер ће обухватити и трошкове поступка који су изазвани доношењем међупресуде.

ентитетским законима, ове врсте пресуда нису имале своје "рационално упориште у концепцији новог законског текста". Видети: Коментар на Нацрте Закона о парничном поступку и Закона о извршном поступку, Сарајево, 2002, стр. 62.

³⁰ Несумњиво је да ће у том случају доћи до знатног дужег трајања парнице.

Prof. Gordana Stanković, LL.D
Full Professor
Faculty of Law, University of Niš

INTERLOCUTORY JUDGMENT

Summary

Pursuant to the legal provisions contained in the of Litigation Procedure Act of the Republic of Serbia (2004), a court may bring a interlocutory judgment in several distinctive situations and circumstances. Accordingly, the contemporary civil procedure recognizes a number of different types of interlocutory judgment.

In this paper, the author analyses the situations in which the first and the second instance court may bring an interlocutory judgment, stating that this special type of judgment is - in the legislator's opinion - an expression and normative materialization of the principle of efficiency and effectiveness. In practice, however, such a judicial decision may not only prolong the litigation proceedings but also result in a significant increase of litigation costs.